

GYÖRGY PÉTER

A terapeuta és a társadalmi diskurzus együttes jelenléte

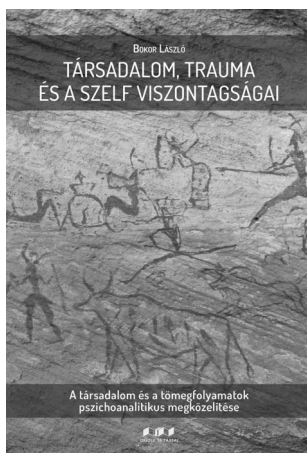
BOKOR LÁSZLÓ: TÁRSADALOM, TRAUMA ÉS
A SZELF VISZONTAGSÁGAI.

A TÁRSADALOM ÉS A TÖMEGFOLYAMATOK
PSZICHOANALITIKUS MEGKÖZELÍTÉSE

1.

Előre kell bocsájtanom, hogy a pszichoanalízist, illetve Freud munkásságát csak részben és csak kívülállóként ismerem. Azaz Bokor egyedülálló könyvének tanulmányai, melyek a pszichoanalízis szemléletét használják, újak a számomra, s igen tanulságosak. Freud munkáit az európai kultúrtörténet immanens részének tekintetem és tekintem ma is, ugyanakkor a pszichoanalízissel kapcsolatos kritikus szövegeket is fontosnak tartom. Ha csak a hazai szerzők, például Mérei Ferenc, Erős Ferenc vagy Pataki Ferenc ide vonatkozó írásaira gondolok, közöttük több is olyan kérdéseket feszeget, amelyekkel Bokor is intenzíven foglalkozik. Erős Ferenc a pszichoanalízis történetében megjelenő kultuszokról szóló könyvének első tanulmánya például Freud és a modernitás viszonyát tekinti át, igen pontosan, empatikusan. Bokor könyve szempontjából érdemes felidézni Erős Ferenc *Trauma és történelem - Szociálpszichológiai és pszichoanalitikus tanulmányok* című kötetét. (Jószöveg műhely Kiadó). S itt és most meg kell állnunk egy pillanatra. Erős a 90-es években hozta létre a Pécsi Egyetemen az Elméleti pszichoanalízis doktori iskoláját, amely a PhD-képzéseknek megfelelően teoretikus kérdésekkel foglalkozott. Erős tanulmánya 2007-ben jelent meg, s tény, hogy a jóval fiatalabb

Oriold és társai kiadása
Budapest, 2023
152 oldal, 4100 Ft

terapeuta, Bokor László, kívül állt azon a közegen, a traumatikus szövegek és történelmi példák gyűjteményén, melyek az elméleti pszichológus számára magától értetődőek lettek volna.

2.

Bokor tudományos munkásságát összefoglaló kötete a 2015-től megjelent, nagyrészt a Lélekelemzésben közölt folyóiratcikkeire épült. 2022-ben a Pszichoterápia című folyóiratban jelent meg a *Szuggesztió és feltárás: tényleg nincs, vagy mindig van – vajon hol található közös pont?* Ennek a tanulmánynak jelen kötetben megváltozott a címe: *A feltárás, a tömegfolyamatok és a szuggesztió*. Az elmúlt évtizedben közölt tanulmányokból vagy azok változataiból Bokor egy koherens művet hozott létre, amelynek jelentése és jelentősége egyaránt vitathatatlan. Csakhogy van itt még valami, ami a jelen írás centrális kérdése – ha nem tévedek. Egy doktori program (adott esetben az Elméleti pszichoanalízis) nem terápiára, tehát nem a közvetlen jobbitásra, másként szólva a gyógyításra vagy annak metaforájára épül. Azaz a terápia két ember közti kapcsolatot jelent és teremt meg: a terapeuta és a pszichés változásokban reménykedő kliens együttes munkája, rajtuk kívül nem tartozik senkire. Épp ezért a kötetben közölt írások eredetisége esetén azok anonimitása kétségtelen.

Ám nem lehetetlen, hogy a folyóiratközlések nem pusztán egy-egy terápia dokumentumaként kerültek a könyvbe. A terápia nem feltétlen idézet, hanem egy bonyolult mechanizmus egyik elemeként is említésre kerülhetett. Azaz a hangosan elhangzó szavak, illetve a terapeuta hosszú hallgatásai mind írott szöveggé váltak, azaz a mediális váltás adhatja a könyv egészének jelentős részét. Ami azt illeti, nem lehetünk bizonyosak az átváltás mértékében, de az egyszer elhangzott szavak hosszú évekkel később fontos mondatokká lettek, s a hosszú időn át merevnek ismert vagy képzelt, vélt határok most széjjelválaszthatatlanok, s a terapeuta valójában egy teoretikus kísérletet valósít meg, vagy próbál megvalósítani. Az élő és gyakran megszólaló kliensek és az inkább hallgató vagy kérdező terapeuták csak egymás közt érvényes fellépése, közös történetük ebben az esetben nyomtatott szöveggé is válhatott, amelyet sokan, akár százak sajtóíthatnak el, s amelyről, lám, mint kívülálló, beszámolhattam egy irodalmi, művészeti folyóiratban.

Nem tagadom: ebben a bonyolult és ugyanakkor kétségkívül emberi történetben jó néhány őszinte, emberi pillanat, igaz gesztus, a jobb világ iránti remény és bizalom is helyet kaphatott, amelyben a kiszolgáltatottság és domináns uralom párbeszéde helyett az egymásrautaltság, az egymást kereső és visszanező szemek által a végeredmény valamiféle kölcsönösség lett, s talán egy új, egyenlő partnerek közti szerződés is létrejöhet a közeljövőben.